

TISKOVÁ ZPRÁVA

19. 2. 2013

Sochařská výzdoba Karlova mostu modely, skici a kresby

**Muzeum hlavního města Prahy, Na Poříčí 51, Praha 8
20. 2. – 26. 5. 2013**

V loňském roce byla v Muzeu hlavního města Prahy otevřena úspěšná výstava „Staletí pod vodou. Juditin a Karlův most“. Výstava přiblížila veřejnosti nejnovější poznatky o významných památkách středověkého stavitelství – Juditině a Karlově mostu, které byly získány prací archeologů a stavebních historiků během nedávné etapy opravy Karlova mostu a při potápěčském průzkumu vltavského dna v jeho okolí. Původně gotický most a jeho výzdoba jsou významnou součástí historického pražského panorámatu. Nyní, již na menší ploše, připomínáme sochařskou výzdobu mostu v její původní podobě, tedy do 18. století. Jedná se zejména o autorské návrhy: modely, skici a kresby týkající se barokní výzdoby mostu. Prezence v expozici Praha barokní je součástí oslav 130. výročí otevření sbírek muzea veřejnosti. Při této příležitosti vychází výpravná publikace **KAMENNÝ MOST V PRAZE**.

Autorem textu a komentářů je přední odborník
na tuto problematiku **PhDr. Tomáš Hladík z Národní galerie v Praze**.

HISTORIE SOCHAŘSKÉ VÝZDOBY KARLOVA MOSTU

Myšlenka vyzdobit pražský Kamenný most se nezrodila teprve s nástupem vrcholného baroka v Čechách. Na samém počátku této největší přírodní galerie barokních Čech stál podobně jako na všech mostech prostý kříž s korpusem *Ukřižovaného* z doby Karla IV., umístěný na třetím pilíři vpravo při cestě od Starého Města. Ten byl zničen na samém počátku husitských bouří roku 1419. Jeho mladšího nástupce najdeme na pohledech Prahy ze 16. století a později i na tzv. Sadelerově prospektu z roku 1606. V roce 1629 bylo renesanční dílo zaměněno za kříž nový, který nechal zhotovit císař Ferdinand II. pravděpodobně v dílně dvorního sochaře Arnošta Jana Heidelbergera. Ústřední korpus *Ukřižovaného* zde provázely postavy Panny Marie, sv. Jana Evangelisty a sv. Maří Magdalény (všechny zřejmě malované na prknech), skládající dohromady tradiční skupinu Kalvárie. Rovněž tato skupina, kterou ještě vidíme na Hollarově pohledu na most od severu (1635), byla zničena za bojů mezi Pražany a Švédy roku 1648. Zachovala se z ní pouze znamenitá hlava *Krista*, uložená dnes v Arcibiskupském paláci na Hradčanech. Zároveň s opravou Staroměstské mostecké věže (1650–1652) byla na místo zničeného díla postavena nová *Kalvárie*, představující ovšem jenom dočasný provizorium. Právě k němu se vztahuje kvitance z roku 1651, potvrzující starší informace o tom, že jistý Jeremias Frische dodal na most sochy *Panny Marie Bolestné* a sv. *Jana Evangelisty*, jež měly nahradit starší asistenční figury, poškozené nebo úplně zničené za mostní bitvy se Švédy. Tentýž dokument nevyovídá, bohužel, nic o tom, z jakého materiálu byly tyto „Pilder“ vytvořeny, dokládá však, že byly omalovány pražskou „firmou“ Fabiána Václava Harovníka.

Základní ideou sochařské výzdoby mostu byla oslava úplného kolegia českých zemských patronů, koncipovaná zřejmě staroměstským magistrátem coby správcem mostu. Myšlenka se ve skutečnosti začala naplňovat až v době kolem roku 1700 a po nedlouhé přestávce znovu v rozpětí let 1706 až 1714. Teprve v této poslední a pro budoucí výsledek klíčové etapě, do níž se zapojilo sedm nejvýznamnějších dílen tehdejší Prahy, reprezentujících dvě generace místních sochařů, byly v rychlém tempu osazovány mostní pilíře zprvu jednotlivými sochami, později trojčlennými sousošími a nakonec i celými skupinami pojatými jako živé dramatické scény *in publico pontis pragensis teatro* (na veřejném divadle mostu). Ve stejném období přibýlo k dosavadním čtyřem sochařským dílům (Ukřižovaný, Sv. Jan Nepomucký, Pieta, Sv. Václav) celkem dvacet čtyři nových sousoší včetně těch umělecky nejhodnotnějších, vzešlých z pražských dílen Matyáše Bernarda Brauna a Ferdinanda Maxmiliána Brokofa, největších osobností barokní plastiky v Čechách.

Z uvedeného počtu osmadvaceti barokních skulptur jich plných šestnáct vzniklo z iniciativy nebo alespoň z prostředků světských objednavatelů a jen zcela výjimečně není fundátor sochy připomenut heraldickým znamením. Zbylé donace připadají na univerzitní fakulty a řádové instituce. V roce 1714 stálo tak na mostě čtrnáct sousoší s heraldickou výzdobou s celkem dvaceti erbovními znameními; z nich najdeme dnes na původním místě polovinu. Většina erbů byla komponována jako integrální součást podstavců, které samy o sobě jsou svěbytnými uměleckými díly. Moderní historické bádání potvrdilo, že sochy vznikaly spontánně, bez předem daného jednotného plánu. S určitými korekturami programu, vedoucími k pokud možno úplnému zastoupení zemských patronů, přišla rada Starého Města až v okamžiku, kdy už byla většina socha na místě. Jedině tak se dá vysvětlit, proč se sázavský benediktinský opat a český zemský patron sv. Prokop dostal zcela nelogicky k francouzskému dominikánovi sv. Vincenci Ferrerskému, stejně jako proč musel být poustevník sv. Ivan dost neorganicky přiřazen k zakladatelům řádu theatinů sv. Filipovi z Valois a Janovi z Mathé. Jakýkoli jednotný plán ostatně předem vylučovala rozmanitá motivace donátorů samotných. V ranější časové vrstvě výzdoby mostu do roku 1707 se setkáváme častěji s volbou světce podle osobního patrona donátora a zároveň s těmi objednavateli, kteří se v záležitosti angažovali ze své „úřední povinnosti.“ Objednávka sochy pro most byla vysoce prestižní záležitostí a zároveň často stála na začátku pozoruhodných kariér, jak dokládají příklady Marka Bernarda Joanelliho, Jana Bedřicha Neumanna z Neuberku a Václava Arnošta Markvartu z Hrádku. Je jenom přirozené, že donátoři mosteckých statuí se uplatnili nezřídka i v jiných případech jako významní mecenáši na poli vrcholně barokní kultury v Čechách.

Kontakt pro bližší informace:

Mgr. Olga Šámalová
Vedoucí oddělení prezentace
samalova@muzeumprahy.cz
T+ 221 012 939, M+ 725 847 820

Mgr. Věra Hloušková
Tisková mluvčí
hlouskova@muzeumprahy.cz
T+ 221 012 933, M+ 603 888 053

www.muzeumprahy.cz